

શ્રી
સૂરશ્યામ.
નાટકના આપેરફ

શ્રી વાંકાનેર આય હિતવર્ધક નાટક કંપની માટે
રચીને પ્રસિદ્ધ કરનાર

રાવળ ત્રંબકલાલ દેવશંકર.

શ્રી વાંકાનેર આય હિતવર્ધક નાટક કંપની માટે.

— સંસ્કાર —

વડોદરા.

આજિતિ . ૧

પ્રત ૨૦૦૦

સંવત ૧૯૧૦

સન ૧૯૧૧

— સંસ્કાર —

મમદાવાદ રાજાપુત્ર સમાજી વાંકાની પોળમા હુરિભાઈ
અપતરામે પોળાના "અન્ધાદય" પ્રેસમાં છાપ્યા

૩૩૩૬૬૬

કીમત રૂ. ૦-૨-૦.

૭૦૬૮

સંનં ૨૦૬૭ ના ૨૫ માં આકટ મુજબ રજીસ્ટર કરાવી છે,
તેના પ્રસિદ્ધકર્તાએ સર્વ લક્ષ પોતાને સ્વાધીન રાખ્યા છે
માટે પ્રસિદ્ધકર્તાની રજા સિવાય કાદ'એ જાપણું જાપાવત
'ત્યજુ તેનાયજુ કે ભજવજુ ભજવાવજુ' નહિ.

—સહકારકર્તા—

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૦૭૮

વર્ગિક

પુસ્તકાનું નામ ૧૨૨૯૫૧મળા ચૌધરી

વિષય ૬૮ : ૨૦૪

૭૦૭૮

મુચના. ^{કુંજ} સ્વાદાવાદ ^{વૈદ્ય}
ગુજરાતી કોપીરાઈટ-સંગ્રહ

ઐતિહાસિક ભકિતરસ ભરી વસ્તુતાની ભલક અને ખાનીને વધારે રસમય અને ભાવમય આલેખવા સાંર કલ્પનાના પ્રદેશમાં નાટકકારોને વધારે અટન રટન કરવાની જરૂરીઆત જણાય છે; અને તેટલા સાંર લેવાતી છુટની મર્યાદાની કક્ષામાં રહી પ્રસ્તુત નાટકની વસ્તુ સંકલ્પનામાં પંગીકરણમાં આધારભુત મનાતા કર્મેન્દ્રિ અને જ્ઞાનેન્દ્રિના વિષયો અર્થાત કામ, ક્રોધ, મોહ, લોભ, ધર્મ, અર્થ, મર્યાદા અને ભકિતને વધુ વિસ્તારથી રૂપકમાં પાત્રરૂપે સાંધી આંધી અને ગુંથી વસ્તુને વધારે રસમય કરવા પ્રયત્ન આદરવામાં આવેલ છે. સાંપ્રત સમયના જાણી પરિશિલ્પન તરીકે મનાતા કલિયુગ કલિને વધારે કલ્પનાના રસમય પ્રદેશમાં રમાડી નાટકના મુખ્ય નાયકના કાર્યની કસોટી રૂપે અર્થાત પરિક્ષક રૂપે ઓષક વિરસમય કાર્ય કરતો બતાવવામાં આવેલ છે.

શ્રી સૂરશ્યામ નાટકનો ટુંકસાર.

અંક પહેલો.

પ્રારંભ—મંગળાચરણ. આદ વસ્તુ સુચન.

- પ્ર. ૧ લો—કળિયુગના અવનિની અધોગતિ કરવાના અને ધર્મ, ભક્તિ પુન્ય તથા સતકર્મનો નાશ કરવાના વિચાર, મોહ ક્રોધને આજ્ઞા, નારદજીનું આગમન, કળીનું ઉગ્ર સ્વરૂપ જોઈ નારદજીનો ખેદ.
- પ્ર. ૨ જો—ધર્મરાજના દરબારમાં નારદમુનિનું આવવું, મૃત્યુલોકના મમાચાર જાણવાની ઈચ્છાવાળા ધર્મરાજ પ્રતિ કળીયુગની સ્થિતિનું વર્ણન, ધર્મરાજનું મૃત્યુલોકમાં થતા અનાચાર તપાસવા અને કળીયુગની સત્તાનું દીગ્દર્શન કરવા નારદમુનિ સાથે મૃત્યુલોકમાં જવું.
- પ્ર. ૩ જો—કળીયુગના પ્રભાવનું પ્રથમ દર્શન. ગુણીકા ચિન્તામણીના ધ્યારમાં લપટાયેલો આત્મણ પુત્ર બીલ્વમંગળ, નારદમુનિનો બીલ્વમંગળને ઉપદેશ, વિષયાંધ બીલ્વમંગળ તેનો તિરસ્કાર કરી મારવા તૈયાર થતાં નારદજી તથા ધર્મરાજ પસ્તાવો કરતા ભગવાનની સમીપે કળિયુગના ભયંકર પરિણામનું વર્ણન કરવા જાય છે.
- પ્ર. ૪ જો—ત્રૈકુંઠમાં રાસમંડલ. નારદજી તથા ધર્મરાજ ત્યાં આવી કળીયુગની સ્થિતિ જણાવે છે અને બીલ્વમંગળના અધમ-પણાની હકીકત નિવેદન કરે છે, ભગવાન પોતાના થનાર

ઉત્તમ ભક્ત બીલ્વમંગળની ઉત્તમતાનું રહસ્ય સમજાવે છે, નારદજી શંકાશીલ રહે છે અને ધર્મરાજ પ્રભુવચન સત્ય માની ચાલ્યા જાય છે. નારદજી બીલ્વમંગળની કસોટી કરવાનો હૃદયમાં વિચાર કરે છે.

પ્ર. ૫ મો-બીલ્વમંગળની સતિ સ્ત્રી પ્રભાવતી સ્વામિની રાહ જુએ છે ત્યાં બીલ્વમંગળ આવી તેના દાગીના લઈ, સતિ સ્ત્રીને તિરસ્કાર કરી ચિન્તામણી ગુણીકાને દ્વારે ચાલ્યો જાય છે.

પ્ર. ૬ કો-બીલ્વમંગળ ઉપર આશક પડેલી ચિન્તામણી પોતાના ચારની રાહ જુવે છે, ત્યાં બીલ્વમંગળ દ્વારા મોતીના સાચા દાગીના લઈ આવે છે. આશક માથુકનો અજ્ઞાન પ્રેમ શૃંગાર.

પ્ર. ૭ મો-ચંદ્રસીંહ રાજાનો નીચ દિવાન મંદમતિ ઉર્ફે પક્ષા પોપટ-લાલ પોતાના નોકર અક્ષય સાથે વાતચીત કરે છે ત્યાં ચંદ્રસીંહ રાજાનું આવવું, સુમતિચંદ્ર સાથે વાતચીત થતાં નીચ દિવાન પક્ષા પોપટલાલ રાજાને અવળું સમજાવી સુમતિચંદ્રને હલકા પાડવા અને સોમગીરી સંતને વ્યભિચારી બનાવવા શરત કરે છે, રાજાના ગયા પછી ચિન્તામણી ગુણીકાને બોલાવી સોમગીરીને ફસાવવા મોકલે છે.

પ્ર. ૮ મો-સોમગીરી સંતનો આશ્રમ. રાત્રીને સમયે ચિન્તામણીનું આવવું, સંત તથા ગુણીકાની વાતચીત, છુપા વેપથી ચંદ્રસીંહ રાજા આવી સંતાઈ જાય છે, છેવટે ગુણીકાની અયોગ્ય માગણીથી સોમગીરી આત્મઘાત કરવા તૈયાર થતાં સંતના તપના પ્રભાવથી ચિન્તામણી વીજળા પડવાથી મરણ પામે છે ત્યાં રાજા પ્રગટ થઈ મહાત્માને શાંત કરતાં ભેદનો ખુલાસો થાય છે અને દયાળુ સંત ચિન્તામણીને નિર્દોષ ગણી સજીવન કરે છે, ચિન્તામણીને ભક્તિ સંસ્કારના નવિન

જન્મ સાથે ઉત્તમ જ્ઞાનનો ઉદય થાય છે: તેથી સોમગીરીની શિષ્યા બને છે.

પ્ર. ૯ મો—બીલ્વમંગળનું મકાન. પીતાના શ્રાદ્ધકાર્યમાં રોકાવાથી રાત્રીએ ચિન્તામણીને ત્યાં જવા તૈયાર થાય છે, સતિ પ્રભાવતી નીનિ ધર્મ સમગ્રવી બીલ્વમંગળને અટકાવે છે. મોહાંધ બીલ્વમંગળ સતિને માર મારી તિરસ્કાર કરી ચાલ્યો જાય છે. સતિ પ્રશ્નર ઈચ્છાએ મર્ણુ પામે છે ત્યાં પાસેનાં પાડોસીજનો સતિના મર્ણુની ખબર સાંભળી આવી પહોંચતાં શોર મચાવે છે. નગરચર્યા બેઠવા નીકળેલો રાજા ચંદ્રસિંહ ત્યાં આવી પહોંચતાં સર્વ વાતનો ખુલાસો સમજાય છે અને બીલ્વમંગળ સતિને મારી નાખી ગુણીકા દ્વારા નાશી ગયાનું સર્વ કહે છે, તેથી બીલ્વમંગળને પકડવા રાજા તથા સિપાઈઓ રાત્રે ચિન્તામણીને મકાને જાય છે.

પ્ર. ૧૦ મો—પ્રપંચી દિવાન પદ્મા પોપટલાલનું ઘર, ખવાસળ કુલીની નોકર અક્કલની સાથે માથાકુટ. ત્યાં પદ્મા પોપટલાલનું આવવું. કુલીના કહેવાથી અક્કલને રગ આપવી તેવામાં મુમતિચંદ્ર આવી દેશપાર થવાનો રાજાનો હુકમ સંભળાવે છે જેથી ડાળી-દિવાન દુનિયાને હગવા સાધુ થવાનો નિશ્ચય કરી પાતાની બાપડી કુલીને મા કહી રગ આપે છે.

પ્ર. ૧૧ મો—ચિન્તામણીને ત્યાં રાત્રે નદીની સામી બાજુથી મહા ઉપર બેસી પાણીમાં તરતો બીલ્વમંગળ આવે છે અને દ્વાર બંધ હોવાથી સર્પ પકડી ઉપર ચઢે છે, ચિન્તામણીને જાગ્રત કરતાં સર્પ તથા મુદ્દાની હકીકત પુરાવા રૂપે જાહેર થાય છે. ભક્ત ચિન્તામણી બીલ્વમંગળને અપાર શીટકાર આપે છે. ભક્તિ આવી બીલ્વમંગળના હૃદયે નિવાસ કરી

જ્ઞાની અનાવે છે, પાછળથી રાજ તથા સિપાઇઓ આવી બીલ્વમંગળનો શિરચ્છેદ કરવા જતાં બીલ્વમંગળની મહા-પામેલી સતિ સ્ત્રી પ્રભાવતી પતિના નિર્દોષપણાની ખાત્રી આપે છે. રાજ પોતાની અજ્ઞાનતાને લીધે બંનેને ફરીથી મારવા તૈયાર થતાં ભગવાન પ્રગટ થઇ બીલ્વમંગળ અને ચિન્તામણીને બચાવી લે છે.

અંક બીજો.

૩૩૩૭૪૬૬૬

- પ્ર. ૧ જો.—મંદમતિ ઉર્ફે પદ્મા પોપટલાલ માવડો વેપ લઇ જોશને હગવાનો નિયામ કરેલો પદ્મેણે આત્રી નીકળે છે.
- પ્ર. ૨ જો.—સોમગીરીના આશ્રમમાં બીલ્વમંગળ આવી ઉપદેશ લઈ સાધુ ખતે છે ત્યાં નારદજી આવી સોમગીરીના પ્રાણ અન્ન-ગંધમાં ચઢાવે છે, બીલ્વમંગળના શિષ્યધર્મની કસોટી કરે છે, બીલ્વમંગળ ગુરૂ માટે પોતાના પ્રાણ અર્પણ કરે છે, નારદજીની ખાત્રી થાય છે અને સોમગીરી પાછળથી બીલ્વ-મંગળને સજીવન કરે છે અને અમુલ્ય ઉપદેશ સાથે વૃજમાં પ્રભુદર્શન પામવાનો આશીર્વાદ આપે છે. બીલ્વમંગળ ગુરૂ પાસથી અજા લઇ વજ તરફ જવા નીકળે છે.
- પ્ર. ૩ જો.—ચિન્તામણી પોતાના મકાનમાં સંતમંડળ સાથે ભજન ગાય છે ત્યાં તેની પાળક માતા કુટીલા આવે છે. સાધુનો નિર-ન્કાર કરી કાઢી મુકે છે. ચિન્તામણીને પાપકર્મનો ઉપદેશ કરે છે. આખરે ચિન્તામણી કુટીલાને ધીકારી સાધુધર્મને સ્વિકારી કુટીલાના કાઢી મુકવાથી યાત્રાર્થે નીકળે છે.

- પ્ર. ૪ થો—કળીયુગના પ્રભાવે ધર્મ લકિતનું દુઃખી સ્થિતિમાં આગ-
મન તેવામાં ક્રોધ આવી તેને પકડે છે ત્યાં અચાનક લકત
બીલ્વમંગળ આવી ક્રોધને ભય બતાવી કાઢી મુકે છે. ધર્મ
લકિતને પોતાના હૃદયમાં ધારણ કરે છે.
- પ્ર. ૫ મો—વિશ્વમોહિનીને લકતોને ભોગવવાની કળીની આજ્ઞા નારદ-
જીનું આવવું. વિશ્વમોહિની પોતાની સત્તાનું અભિમાન
જણાવી નારદજી સાથે વાદ કરે છે. નારદજી લકત બીલ્વ-
મંગળને બતાવી તેને જાગમાં ફસાવવાનું કહે છે. બીલ્વ-
મંગળ આવે છે. મોહિની બીલ્વમંગળ સાથે કપટયાજી
રમતાં શ્રીકૃષ્ણ પ્રગટ થઈ વિશ્વમોહિનીને જુનાનો ખવરાવે
છે ને પછા પોપટલાવ ડોગી સાધુને બીલ્વમંગળ સમજી
વિશ્વમોહિની ખુશ થઈ આનંદ માને છે.
- પ્ર. ૬ શ્રો—કળિરાય પાસે ક્રોધ આવી લકત બીલ્વમંગળનો પ્રતાપ
જાહેર કરે છે. કળિનો ક્રોધ, પોતાના સાથી મોહ તથા
ક્રોધને બીલ્વમંગળની ભક્તિ જુનાવાળા આજ્ઞા કરે છે.
- પ્ર. ૭ મો—નારદમુનિ અને મોહની વાતચીત, મોહ અભિમાન કરે છે
ત્યાં બીલ્વમંગળ આવે છે, નારદમુનિ મોહને તેના પર સત્તા
અજમાવવા કહે છે. મોહ બીલ્વમંગળના હૃદયે નિવાસ કરી
મંગળાગવરી નામની બ્રાહ્મણ પુત્રી ઉપર મોહીત કરે છે.
- પ્ર. ૮ મો—મંગળાગવરી પોતાના પિતાના દ્વારે સખીઓ સાથે ગરબો
ગાય છે ત્યાં તેનો મૂર્ખ સ્વામી આવે છે. સતી મંગળા-
ગવરી પતિની સેવા કરે છે. મૂર્ખ પંડિત શાળામાં બણવા
નાસી જાય છે. પાછળથી બીલ્વમંગળ આવી કામબીજાની
માગણી કરે છે. સતી પોતાની સાડી ભૂમિ ઉપર પાથરી
સંતને દૃષ્ટાંત રૂપ બોધ કરે છે, અને સાધુધર્મ સમજાવે છે.

ત્યાં ભક્તિ આવી બીલ્વમંગળનો મોહ દૂર કરે છે. બીલ્વ-મંગળ મોહ દૂર થવાથી સતીની પ્રતિ કુદૃષ્ટિ કરવા રૂપચક્ષુનો દોષ સમજી આંખો ફેાડી નાંખે છે. ત્યાં દીવાન વિદ્યાધર અને તેની સ્ત્રી ગંગા આવી સંતની ક્ષમા માગે છે. બીલ્વમંગળ સર્વને આશિર્વાદ આપી સતીનો ઉપકાર માની વૃજમાં જવાનું કહે છે.

પ્ર. ૬ મો—ચિન્તામણી પ્રભુ ભજન ગાતી વૃજ તરફ જાય છે ત્યાં માર્ગમાં ટોંગી સાધુ પક્ષા પોપટલાલ મળે છે. અરસપરસનું ઓળખાણ થતાં પોપટલાલ ચિન્તામણીને વિષયી સમજી આનંદ માને છે. ચિન્તામણી પક્ષા પોપટલાલનો તિરસ્કાર કરી, સાચી ભક્તિનો પ્રતાપ સમજી ચાલી જાય છે. બીજી ગાળુથી વિશ્વમોહિની પોપટીયા ખરાસને બીલ્વમંગળ બણી શોધ કરતી આવી મળે છે ને પરણવાની લાલચ આપી નારદને હલકા પાડવા માટે પોપટીયા ખરાસને લઈ જાય છે.

પ્ર. ૧૦ મો—મંગળાગવરીનો મૂર્ખ સ્વામી અક્ષયશંકર સંસ્કૃતનો અભ્યાસ કરે છે ત્યાં તેની સાસુ ગંગા આવી સંધ્યા કરવાનું કહે છે મૂર્ખ સમજતો નદિ હોવાથી ચિન્તા કરે છે, વળી કામ ધંધો કરવા નિમીત્તે ધરતી પછીત તોડી પાડવા માંડે છે, ત્યાં સતી મંગળાગવરી આવી પોતાના સ્વામીને અટકાવે છે. મૂર્ખ પંડિત સતીને રૂપવતી ગ્રંથ “માર્યા રૂપવતી શત્રુ” એ વાક્ય આધારે સતીનું નાક કાપવા તૈયાર થાય છે ત્યાં સાસુ સસરા આવી મૂર્ખને સમજાવી સતીને છોડાવે છે.

પ્ર. ૧૧ મો—નરવરસિંહ રાજાની કચેરીમાં લલિતરમણા કુમારીના ઉપવાસ બદલ સાધુ ભોજન માટે અક્ષયશંકર સૂર-બીલ્વ-મંગળને તેડી લાવે છે. રાજા રાજકુમારીનું ભવિષ્ય પૂછે છે.

કુંવરી સૂર-શ્રીહવમંગળને પગે લાગતાં મર્ણુ પામે છે. રાજા શોચ કરી મરવા તૈયાર થાય છે, ત્યાં સૂર-શ્રીહવમંગળ રાજાને મરતો અટકાવી તેની કુંવરીને શ્રીકૃષ્ણના ગસમા પ્રગટ દેખાડે છે.

અંક ત્રીજો.

૧. ૧ જ્ઞા-સોમગીરી મદાત્માને રજરાગીના સાથમાં ચિન્તામણીને મીલાપ અને શ્રીહવમંગળની શોધ નિમીત્તે સોમગીરી તથા ચિન્તામણીનું જન્મ.
૨. ૨ જ્ઞા-મુખ પંડિત અકકલશંકરનું પાતાળી જ્ઞા મંગળાગવરને મળવા માટે જ્ઞાનાં યુગલ પંડરી જ્યાં તૈયાર થયું ત્યાં મંગળાગવર આવે છે. પછળથી તેના પીતા વિદ્યધર તથા માતા ગંગા વગેરેનું આવી પહોંચ્યું. મદનો ખજાના મુખ જમાઈ અકકલશંકરની મુખતા.
૩. ૩ જ્ઞા-નરવરસિંહ નાગની રાણી વનુમતી પાતાળી કુંવરીને કુંવર જાહેર કરવાથી તેની રાજામાં ખચર પડવાથી જંગલમાં માતા તથા પુત્રીનો આત્મચર. ત્યાં સૂર-શ્રીહવમંગળ આવ્યું. રાણી તથા કુંવરીને મરતાં મચાવી કુંવરીનો કુંવર બતાવ્યો. રાણીની શોધમાં રાજા નરવરસિંહ આવો પહોંચતા કુંવર જાંઘ સંત શ્રેષ્ઠ સૂરની ભક્તિ પ્રતાપનો આનંદ.
૪. ૪ જ્ઞા-ધર્મ ભક્તિને ડરાવતો કળિયુગ પાતાળી સત્તાને આડે નહિ આવવા માટે ભય બતાવે છે. ત્યાં મોહ આવી વિશ્વમોહિ-

નીએ સૂર-મીશ્વમંગળને સપડાવ્યો છે તેવા ખબર આપે છે. કળીયુગ ધર્મ ભક્તિને ક્રેદ કરી બીશ્વમંગળનો નાશ કરવા જાય છે.

પ્ર ૫ મો-વિશ્વમોહિનીનો વસંત ખાગ, પોપટીયા ખવાસની પકકાઈ. નારદમુનિએ વિશ્વમોહિનીને પોપટીયા ખવાસની ઓળખાણ આપવી. વિશ્વમોહિની પોપટીયાને બેઠા પડતાય છે ત્યાં કળીયુગ દાખલ થાય છે. વિશ્વમોહિની પોપટીયાનો પ્રપંચ જાહેર કરે છે કળિ તેને મારવા જાય છે, પોપટીયો ભયથી 'મીશ્વમંગળનું' નામ ફેલાવે મૂર-મીશ્વમંગળમાં પ્રગટ થાય છે, પોપટીયાને અચાંચ છે, કળિ તેને મારવા જતાં ભયંકર સર્પોનો ક્રોડ અંધાય છે.

પ્ર ૬ મો-સૂર-મીશ્વમંગળને રસ્તો બતાવતા ભગવાન હાય જાલીને દોરી લાવે છે. રસ્તે ચઢાવીને પ્રભુ જતા રહે છે. સર ભક્તિ પ્રમાણથી આનંદ આપે છે. ભગવાન પ્રસન્ન થઈ રાજ-ભાગના થાળેમાંથી મૂરને જમવા માટે પ્રસાદ હરનિશ મોકલવાનું વચન આપે છે અને વૃંદાવન આદિ સ્થળોમાં સર હરિગુણ ગાતા જાય છે.

પ્ર. ૭ મો-સોમગીરી, ચિન્તામણી ને મૂર-મીશ્વમંગળનો મેળાપ. પાછળથી મગળાગવરી તેના મૂર્ખ સ્વામી અકકલશંકર તથા તેનાં માતપિતા વગેરેના મીલાપે મૂરની ઓળખાણ પડે છે. હાર ચડાવવાની આધાનો ખુલાસો, મંગળાની ઉત્તમ ધર્મ-વૃત્તિનો પ્રમાણ. અપવાસી સતીથી ચાલી શકાતું નથી તેથી તેનાં માતપિતાની સૂર પ્રતિ સતીની ચિન્તા જણાવવી. સૂર સતિનો હાર ભગવાનને અંતરીક્ષથી પહેરાવી આપવા તૈયાર થાય છે. ત્યાં સર્વની વિનંતીથી સતીના મૂર્ખ સ્વામીને

વિદ્વાન બનાવે છે અને સતીનો હાર ભગવાનને ધારણ કરાવી
ગીરીરાજ ધરણનાં પ્રત્યક્ષ દર્શન કરાવે છે.

પ્ર. ૮ મો—પક્કા પાંપટલાલનો પસ્તાવો વિશ્વમોહિની દાસીરૂપે કચરો
વાગતી આવે છે. નારદમુનિ સાથે વાતચીત. હાર પામેલી
વિશ્વમોહિની મંત્રી ભક્તિનાં વખાણ કરે છે. નારદજી,
ભગવાન તથા ભક્તના ગુણ ગાતા ગ્નય છે.

પ્ર. ૯ મો—ધર્મ ભક્તિ, સોમગીરી, ચિન્તામણી અને પાંપટલાલ
વિગેરેએ સુર શ્રીહવમંગળનો પત્તો નદી આપવાથી કળી
તેને રીઆની દુઃખ દે છે. ત્યાં ક્રોધ મૂર્તિ પકડી લાવે છે
કળી સંવેન ધર્મ ભક્તિ મુકી દેવા કહે છે પરંતુ ભક્તો
નહિ માનવ તો કળી પોતાનું કિંતુ-ગ્વરૂપ ધારણ કરી ભક્ત
કર છે ને મૂર્તિ ભક્ત કરવા જતાં શ્રીભગવાન પ્રગટ થાય
કે: ભક્તને અભય કરી કળી ઉપર ક્રોધીત થાય છે પણ
ભક્તના કહેવાથી તેને હમા આપે છે. મૂર્તિ સનેત્ર બનાવી
વૈકુંઠમાં નેડી ગ્નય છે. સુર પોતાનાં સવાલલ પદ પ્રગ્નહિ
અંધારા હોવાથી વૈકુંઠમાં જવાની ના કહે છે, ભગવાન
સુરની પ્રસન્નતા માટે આજી રહેલાં પચીસ હજાર પદ સુર
નામ સાથે પોતાનું મ્યામ નામ વંડી મુશ્યામ નામથી
પૂર્ણ કરવાનું વચન તથા શ્રેષ્ઠ સખાનું પદ આપે છે ને
ભક્ત તથા ભગવાન મુશ્યામ નામથી ઓળખાય છે.
હવેનાં આનંદ વૈકુંઠમાં મુશ્યામ.

વૈકુંઠ દર્શન.

મુખ્ય પાત્રોની સમજ.

સુત્રધાર, નટી, બાળાઓ—નાટ્યકાર સ્ત્રી પુરૂષ.

કુળી—અવનિની અધોગતિ કરનાર પ્રભુ ભક્તિને ભૂલાવનાર ચોથો યુગ
ભોલુ, કેાધ—શત્રુ શત્રુમાંના બે પ્રત્યગ રીપુઓ,

નારદજી—બ્રહ્મ જ્ઞાન મૂર્તિ દેવમુનિ.

ધર્મરાજ—પ્રાર્જુઓના દેહાંત પછી પાપ પુન્યનો ન્યાય આપનાર
ન્યાયાધીશ.

બીલ્વમંગળ—એક વેપ્યાગામી વિપ્ર. ભગવાનને પોતાની અડગ
ભક્તિથી પ્રસન્ન કરી આધીન કરનાર સૂરભક્ત.

શ્રી શ્યામમુન્દર—નગનિયંતા પ્રભુ, ભક્તોનાં અધોગતિથી ઉગાર
નાર ભક્તોધિન ભગવાન મુરુમ્યામ

પ્રભાવતી—બીલ્વમંગળની સ્ત્રી, ઉત્તમ સતિ.

ચિન્તામણી—નાયકકર્મ ન્યાય કરી મોગમીરી સંતની શિષ્યા ગતી
બીલ્વમંગળને ઉપદેશ આપી સુધારનાર જ્ઞાની ગુણીકા

સોમગીરી—શ્રેષ્ઠ સંત, બીલ્વમંગળ અને ચિન્તામણીના સુરૂપ્ય
ચદ્રસીંહ—નગરનો રાજા.

પક્ષા પાપટલાલ—અવાસમાંથી દિવાન બનેલો ને પાછળથી ફગ સાધુ.

વિશ્વમોહિની—માર્મિક શક્તિ.

મંગળાગવરી—આલમ્બુપુત્રી, ઉત્તમ સતિ, વિદ્યાધરની કન્યા.

અક્ષલશંકર—મંગળાગવરીનો ગામી, મૂર્ખ પંડીત.

તેમજ ગોપ ગે.પીઓ, ધર્મ, ભક્તિ, નરવન્સિહ, લલીતરમણ,

દિવાન વિદ્યાધર, રાણી વસુમતી, પદ્મરાજ, સેનાપતિ,

આપદાર, દાસ દાસીઓ કંચનીઓ વિગેરે.

શ્રી સૂરશ્યામ નાટકનાં ગાયનો.

અંક પહેલો.

મંગળાચરણ.

સુત્રધાર, નટી—

૧

શ્રી પ્રભુ પ્રભુમું ખીનવું, સુખદાતા ત્રાતા હું સ્તવું
વીમળ વીલાસ સઘન ઘન છાઓ,
આર્યહિત વધેક કંપની આ વિજય પ્રેમ આનંદ છવાયો;
પુજ્ય પદે શ્રીકૃષ્ણ શરણવર....

ગાળાઓ—

૨

રંગે ગાઓછ ગાઓછ ગોપીના શ્યામ	
ગોપીના શ્યામ નંદનંદન અભીરામ.	રંગે.
વૃજ્જન તારણ, ગીરીવર ધારણ	
યશોદાના લાલાછ, કુમળના કામ.	રંગે.
વંદાવન રાસ છાઈ, યમુના તટ યસી વાઈ	
મોર મુગટ ધારી, મોરારી શ્યામ.	રંગે.

નારદ—

૩

ભજ મન કૃષ્ણ હરે હરે, તું ભજ મન કૃષ્ણ હરે હરે;
વૃથા સર્વ કૃવિચાર તજીને, ભજ મન કૃષ્ણ હરે હરે.

નારદ—

૪

કળયો નામ કુવાડા સરખું, નિશ્ણણ ધારાવાળું
હરખ વૃક્ષને હણે હમેશાં, કળ્યાનું મોં કાળું
કળયે કૌરવનું કુળ છેલું, યાદવ કુળ પરબળ્યું
લંકાપતિને ક્ષણમાં માર્યો, કળ્યાનું મોં કાળું
મનુષ્ય દેહ દલેમ પામીને, સુખી થવાને સારું
હળીમળી લેતે સૌ ચાલો, કળ્યાનું મોં કાળું

નારદ—

૫

જય જય જગત આધારા
અચળ કૃતિ ધરનારા—જય જય.
વિમળ પદે વરમાન તમારું ભક્ત અભય પદ ભાવે
સ્વર્ગ સહન પાતાલ ભુવન ત્રય કૃતિ નવલી દરચાવે—જય.

ચિન્તામણી તથા છાકરીઆ-૬

ચલો રૂમક જુમક મદ ભરી રંગીલી બાળા નવેલી નાર
અધરનકી લાલી હજાર છોટી છતીયનકી બહાર
આછી ગાલોકી લાલી ગુલાબી મેરી છોટી ઉમર મતવાલી
કલી કલી ખીલ રહી અંગ કુલવાડી બાંકે નયનોકે નખરેવાલી
રંગીલી રસીલી છખીલી નાજનીયાં ખ્યારી ગુજ્જનર—ચલો.

ચિન્તામણી—

૭

મેં તો હારી મોહનસે એરો નાનુક બહન
 રેન સારી જાગી જગાઇ પ્યારે—મેં તો હારી.
 છોટી ઉમરીયામેં તોળા ગુજરીયાં
 લુટ લીયો જોખન બનાકે ગુલતાન—રેન.
 હાથ પકડ મોરા અંચરા પકડા, છોડો છેલ મુસકાય
 છોડાજી મધકા સતાવો ના રસીયા
 પતલી કમર બલ ખાય ખાય ખાય જાય
 લોગ હસે ગે દેખે ગે મોયકો
 કેસી ભાઈ મોરી દમયાં રામ રામ—રેન.

ગોપ-ગોપીકાન્થા—

૮

રાધે બંસીકી ધુન સુનલે સુનલેરી ગોવાલન
 ફજ ભવનમેં શ્યામ બજાવન ચંચલ ચપલ નયન
 અનગન મોરાર-વિસ્તાર સરૂગમ સુરકે—રાધે.
 કાલીદ્રીવટ નીરન કરેયા સખ ગોપી ગોપાલ સંગ ખેલે તાતા થૈયાં
 પમપ ગરેગસા ધનીરેગગ, ધમ મૃદંગ ઉપંગ બેન ગજ
 ચાલ ચલન ઠમ ઠમકે ઠણણ, આગડગીડગીડ ધુમ ગીડગીડગીડ
 તલાંકતો કીટ કીટ ધાની લે—રાધે.

શ્રી શ્યામમુંદર—

૯

હું અષ્ટપ્રહર અમૃત વરસાવું, સાત્વિક ભક્ત જણાય;
 સાત્વિક ભક્ત જણાય પ્રેમ-ના મમ મુખથી વરણાય—હું.
 શુદ્ધ સ્નેહ દુધડે નવરાવું, અલીનવ વર વરદાય;
 ભક્તશીરોમણી શિર સાટે, નવલી કૃતિ દરશાય—હું.

લક્ષ્મી સ્નેહે હું સત્તર પ્રગટું, અટકું ન વૈકુંઠમાંય;
ભૂમી ભાર દુષ્ટોને હણવા, ધર દેહ શુભ માંય-હું.

પ્રભાવતી—

૧૦

સતિ ચિરમણી પતીની સેવ કરીને સુંદરી સોહાતી
રમણી કાતી કુંદન થાતી (૨)

વિશ્વમાં ખ્યાતી ફેલાતી.....સતિ.

સકળ નિર્થનું ધામ છે સ્વામી, ગંગા જમુના ચરણે વિરામી
પતી પ્રભુ ગુણ ગાતી.....રમણી.

પ્રભાવતી—

૧૧

પ્રાણજીવન નરજોડી ન જાઓ દારા
ન જાઓ ન જાઓ નિરદય ન થાઓ
પરણી પ્રેમના પર પ્રીતિ ધરે
મન મોહન મારા—પ્રાણજીવન.

સતિના સમાન પતી નાયકા થનાર નથી
ફસાવે પ્રપંચી પ્રેમથી

બીલ્વ૦—ચિત્તમાં અપાર ચિન્તામણી પ્યાર

પ્રભાવતી—ન જાઓ પ્રિય મારા—પ્રાણજીવન.

ચિન્તામણી--

૧૨

ચંદ્ર ચઢ્યો નભ ચતુર ન આગા, ચમકી ચતુરા ચિત્ત ચીરાયે;
ચિત્ત ચીરાયે કંઈ કંઈ થાયે—ચંદ્ર૦

આગ અનંગની અંગમાં પ્રગટી, ખાખ જીવર થયું માઈ રે;
કોઈ મીલાવન મુજ મનમોહન, તન મન ધન હું વાઈ રે—ચંદ્ર૦

ચિન્તામણી—

૧૩

સૈયાં હું છું ગુલાબી કુલ પ્રિતમ રંગ કેશરીયાં,
 માફે જોખન ગુલાબી કુલ પ્રિતમ રંગ કેશરીયાં—સૈયાં.
 પાન ગંગેરી જ્યોદ્ધા બીટીયાં, ચાવે ગુલાબી કુલ,
 ચલાવે રંગ કેશરીયાં— સૈયાં.
 ચુન ચુન કલીયાં સેજ બીછામ્, સોવે ગુલાબી કુલ,
 ઉડાવે રંગ કેશરીયાં— સૈયા.

ચિન્તામણી—

૧૪

જાઉં આજ જાઉં જોગીને ડોલાવું, પાઉં રસ પ્રેમ પ્યાલો જોગીને
 નયનાથી નવાવું મારા ફેરે ફસાવું—જોગીને.
 જોગીના જોગી બનાવું રમકડું જાઉં જરૂર લાલા ઢેરી બનાઉં
 મદ ભરી ચાલે જોગી લલચાવું—જાઉં.

ચિન્તામણી—

૧૫

હું જ્ઞાન પ્રભાતે જાગી, લગની હરીવરથી લાગી
 તૃષ્ણા સહુ મનની ત્યાગી, ભવની બધી ભાવટ ભાગી
 ગુરૂ જ્ઞાન આનંદની પ્રેમ વીણા વાગી, કૃષ્ણના ભજન
 ફેરી લગની લાગી
 હૃદય મંદિરમાં અખંડ પ્રેમ જોત જાગી—ભવની.
 સ્વાર્થી સંસાર બધો દીધો મેં તો ત્યાગી, સાચા સ્વામી
 શામળાથી પ્રીતિ અનુરાગી—
 લાગી લાગી પ્રીતિ પ્રભુ પર લાગી—ભવની.

પ્રભાવતી—

૧૬

સાચો મુંઢરીનો ધ્રુષ્ટિમાં શ્રૃંગાર આધાર
 અંતરનો એક જીવનહાર છે.
 સતી સ્વામીને સ્નેહથી વધાવે
 ભોજન લાવનાં ઉમંગે ધરાવે
 મન માંતીની માળા પહેરાવે ધરી પ્યાર
 અંતરનો એક જીવનહાર છે.
 આધી વ્યાધી અંતર નવ આણે
 સુખ સાહ્યમીને નાથવત બાળે
 કથા કંથની કરીને ગુપ્ત માણે ગોધી માર
 અંતરનો એક જીવનહાર છે

કુલી તથા પક્કા પોપટસાલ-૨૭

કુલી—વાલા સંગે લેજો આ દાસી તમારી (૩)

પોપટ—ખસ દુર જાને કરે શું લાચારી (૩)

કુલી—તમે જોગી કુલી જોગાણુ થાશે

પોપટ—છોડ હાથ મારો નહિ તો માર ખાશે

કુલી—પરણ્યા છતાં મારે રાંડવું

પોપટ—ના ના ગમે તેનું ધર માંડવું

કુલી—હાય હાય પોપટજી પ્યારા હું છું તમ પ્યારી,

પોપટ—હું જોટો તારો ને તું મા છે મારી—પરણ્યા.

આકાશવાણી.

સોમગીરીના શિષ્ય થઈ, બની લક્ષ્મી ને દીન ગાળજેઃ
મમ રાસના પદબંધ ગાઈ, વૃજમાં પ્રગટ મુને ન્યાળજે.

બીદવમંગળ—

૧૮

ભજશ હું ભુધરને ભાવે, જેથી જનમ મરણ નાવે
અંધ બની અવની પર ભટકી, પાપની પોઠ વધારી
બુઢી કાયા, બુઢી માયા, ઉગ્રી જ્ઞાનની બારી-ભજશ.
શ્રીકૃષ્ણ ચરણે ચિત્ત મમ આટર્યું, અવરની ઓળખ ટાળી,
ભાવટ ભાગી લગની લાગી, તેં લીધો મુને ઉગારી-ભજશ.

ગરૂડ ઉપર શ્રીકૃષ્ણ દર્શન.

અંક બીજો.

૩૩૩૫૬૬૬

બીહવમંગળ—

૧૯

હવે તો હું રહું રાચી, હરિના ગુણ ગાવામાં
હરિના ગુણ ગાવામાં, પ્રભુની પાસ જાવામાં
કયા અપરાધ મેં લાખો, ભક્તિનો રસ હવે ચાખ્યો
મનુ રસગસ હવે ચોકસ—હરિના.
વૃઠી બાજીમાં જન્મારો, થઈ વિષયાધ હુ હાથો
કુડી કાયા કરું હું રાખ—હરિના

ચિન્તામણી—

૨૦

પ્રાણી પ્રભુ નામનું ભજી જાગ્યો, ભજન કરજોરે હરિને રમરજોરે
રટણ કરજોરે રમરણ કરજોરે—પ્રાણી.
કામ કાધ ગદ મોહ નીકારી દુરમતી ત્યાગ અભાગી
ગુરુ જ્ઞાન હીપકને ઉજસે જોને જીવણ જાગીરે ભજન
લાખ ચારાની ભટકી પામ્યો, મનુષ્ય જન્મ હીરો
ફાગટ મર્કટ માણી ગુમાવે, તેમ તું પડે પીલોરે—ભજન

ચિન્તામણી—

૨૧

સાચું સદાએ છે હરિ નામ હરિ નામ હરિ નામરે
સમજ સમજ મન ભમરારે પાજી
ગુરુ જ્ઞાન પામીને નાંદ્રા મે ત્યાગીરે
કૃષ્ણ ભજીશ હુ તો આઠે જામ આઠે જામ આઠે જામરે—સમજ.
મીઠ્યા સહુ માયારે. સાચા જડુરાયારે
સ્નેહથી રમરીશ હુ તો રાધે શ્યામ રાધે શ્યામ રાધે શ્યામરે—સં

વિશ્વમોહિની—

૨૨

દેવી સુંદરી આલમની મોહની, શરણે રાખ્યો સંસારને
 બુદ્ધ્યા માનીગુમાની ભાન માયાની ચાંદની શરણે રાખ્યો સંસારને
 મેં તપસીને કીધા સંસારી, મુનિ મોટા બનાવ્યા વીકારી—દેવી૦
 દેવ દાનવ સહુને હરાવ્યા, ત્યાગી રાગી બનાવી ફસાવ્યા
 ત્રણે લોકમાં પ્રબળ મારી માયા—દેવો સુંદરી૦

વિશ્વમોહિની—

૨૩

કેવી લગ્ન મટક આલ, મારા ગુણ ગુણ ખી જાલ, મનવાલા
 જો 'ન વારી નારીજી.

ખીલી જોબન કુલવાળી ભ્રમર ચુમે રત્ન દાડી—મનવાલા૦

પાપટીંગા-વાદ તારા જેની છાતી નવેલી

વિશ્વ૦-આત્મેજી છેલ્લા તમે જો પી જમાવ, માના રાજાજી વાલ

સંતા રાજી હી રાજા, પોદન મારો સગાથ - તારજી વાલ (= -કેવી

મંગળાનવરી. સખીંગા— ૨૪

વધાવી દેવો શીયળ સતિ નાગી સંસારમાં

એ અખીષ્ટ છે ને વળી જ્યકાની

સાખી.

સતિ સીતા તારામળી સતિ અનસૂના સૂય;

સાવિત્રી ધન્ય ધન્ય સતિ પતિ ધર્મ માધુર્ય—વધાવી.

સેવા સાચી સ્વામીની, નારી ધર્મ અવિચ્છીન;

સ્વર્ગ મૃત્યુ પાતાળમાં પતિવૃતા સતિ ધન્ય—વધાવી.

મંગળાગવરી, સખીઓ— ૨૫

ગરબો.

સખી શીયળ શ્રંગાર મેં દીપાવીયો, સતિ નારીના મનમાં જે ભાવીયો
હોમ હીરા શ્રંગારને હરાવીયો—સખી૦

સાખી.

પતિ એજ પરમાત્મા, એજ ધર્મ તપ ધ્યાન;
સતિને સેવા સ્વામીની, એજ મોક્ષ કલ્યાણ.
સતિ નારી તે શીયળે શોભેરે. સાચો વિજય વરે
આનંદનો દધી ઉઘટેછેરે, શીયળ શોભા ભરે
એરે શ્રંગાર મેં અંગે ધર્યો, સાચો વિજય વરે—સખી૦

સાખી.

શ્રદ્ધાનાં કંકણ ધર્યાં, ઉર સંતોષના હાર;
સ્વામી ભક્તિ આંદલો, શીયળ સાડી શ્રીકાર—સખી૦

સાખી.

ભક્તિ—સાચુ કુંદન સંત છે, સતિ સમજી ધર ધીર
મોહ નષ્ટ આવી કરું, સંત પુરૂષ વર વીર.

બીલ્લમંગળ—

મેં અલગ કર્યા લોચન, ટળીયાં સર્વે વિધન
છે ધન્ય આજનો દન, વરસ્યો ભક્તિ પરજન્ય
સાચા પંથે હું ચડીયો, મમ હૃદયની ચક્ષુ ઉઘડીયો
આનંદ સાગરમાં પડીયો હરખ્યું મન—મેં અલગ૦

મંગળાં (કયાં અધ બની આથડશે, અત્રે રહી ભક્તિ કરશે
તથા સવે-) વિનતી અમ ઉરમાં ધરશે

બીલ્વ૦-મને વૃજને રસ્તે ચડાવે! સમજુ જન —મેં અલગ૦

ચિન્તામણી —

૨૭

શાણુ શામળીયા સાથે સાધી લે સુરતીયાં
સાચા છે નુંદર પ્યામ.....આ.....આ
જુડી જ જળ જગની, મૂડી મન મૂરખા મારા
ગાને જીભેથી નહલાલ મુરતી મનમાં માપો
જાપી જાપીઆ.....આ.....શાણુ.
વડાતા વીડવવર સાગ. તાગ નયનોના મારા
પ્રેમે પુજી લે વૃજલાલ, મુરતી મનમાં માપી
જાપો બારીઆઆ.....શાણુ.

વિશ્વમાલિની—

૨૮

હાંડારે, ચાલો, ચાલો. પ્રાતમજી પ્રાણુધાર-(૪)

નમારી બહાલો ટુંકું રંગીંગી, રંગાંગી છબીંગી છટાદાર-હાંડારે.

પાપટીજો-બની બા પ્યારી તું તો રામડી હમારે કામડી મળતદાર

જલું થયું હું સાધુ બનીયો-રામા મળો રૂપાળી

આનંદ પાતું આજે ઉરમાં નયનોથી નિહાળી

વિશ્વ૦-- ચાલોજી ચાલો, નમારો - હાંડારે ચાલો.

અક્ષતશંકર—

૨૯

અરમાકં ના જોઈએ આવી નારી ભુરી ભટાકં

કવચિત દીનાની સાચું કહું છું રૂપવતી જય શટાકં

શાસ્ત્ર કથીતે સત્યં, મમ હૃદય માંહી ખટાકં
અહ પડિતા નિશ્ચય કુરૂતે, નાકં કાપુ કટાકં

વિદ્યાધર, ગંગા-રૂપવતી નારી આવી, શા લોગ લાગ્યા પરણાવી
તને મૂર્ખને વિદ્યા ભણાવી, અમ આમરૂ છેક ગુમાવી.
અક્ષયશંકર-એ લટકમટક ચાલંતી, તરમાન નાક કાટંતી
નિશ્ચય કુરૂતે રૂપવતી નારી, સત્ય શત્રુ ગણતં-અસ્માકં.

વારાંગનાઓ -

૩૦

વારીરે મોરારી શ્યામ બસી ધારી મલિહારી, કુંજમહારી
સોહે મનવારી 'ગળી' ગાગે—મોરારી.

દાથ પ્રસારી પકડે સારી, ગોરુ દેવ તારારી
બેલે નહીં નડં ચીતારી, લીંગ મુખકારી

કૃષ્ણજી આમ મંત્રીધારી ગુન ગારીયા સદા ગીરધારી—મોરારી.

લલિતરમણ—

૩૧

કા....નુ....ડા મારો સાચો સુંદરવ કાનુડો,

મોર મુગટ પીતાંબર ધારી કાનુડો કાળો,

લટક ચાલ લટકેથી ચાલે, નટવર લટકાળો—કૃષ્ણજી. કાનુડો

ધેનુ ચરાવે બસી બબલવે, યમુના કીનારો,

રઠિયાળો રૂપાળો મારી આંગણે તારો—જગતની. કાનુડો

બસીબટ વૃજમોદન મારો, કળીડો છોગાળો;

સ્વપ્ન વિષે પરાણી ચુકી ન, કાનુડો કાળો-નંદનો

નંદ કૃષ્ણ કાળો. કાનુડો

અલોહિક ચમત્કારી રાસમંડળ.

અંક ત્રીજો.

ચિન્તામણી--

૩૨

જય જય નારાયણ બ્રહ્મપરાયણ શ્રીયતી કમળાકાન્ત
 નામ અતન કમ્પ રીત વરણ શેષ ન પામત અતન-
 શિવસનકાઢીક આઢી બ્રહ્મકાઢીક મુરમુનિ ધ્યાન ધરત
 મચ્છ કચ્છ વારાહ રૂપ તરી વામન વેષ ધરત-
 પરચુરામ શ્રીરામચંદ્ર રૂપ, લોવા કોટી કરત
 જન્મ થોળ વચ્છોત્તર લોકી શ્રદ્ધયંત્રમ પિ ગેહ ગેહન
 પેસી પાતલ કાગીનાગ નાગપે કનવર નૃત્ય કરત-
 ઇંદ્ર ગુમાનો ગર્વ ઉતાર્યો, કર પર ચીરી ધરત
 જગન્નાથ જગમગ ચિન્તામણી શરણુ મુધા નીચત
 દ્રાહરા દંડ ધ ભાગવત ગીતા, ગાવત મુર અતન-

અર, બીહવમંગલ--

૩૩

નટવરનદ કુમાર, કૃપા દરશાવોને,
 મમ જીવન પ્રાણાધાર દયા ઉર લાવોને
 અગળા માતમઘાત પ્રેરે છે, મમ શરણુ મેં પાણુ ધરે છે
 જોઈું ન મુજથી બન કૃપાધન, ગાવો પ્રાણાધાર
 નારી તજો નર સઘ તનાવો, ટેક માટે મરશે આ તાવો
 હાજ તમારી જાગે વિભુવર, ધાઓ પ્રાણાધાર

આકાશવાણી.

વચન સફળ છે તમ તણું પુત્રી પુત્ર બનાવ
 ભક્ત વચન વશ ભુધરો, જગ વિષે દર્શાવ

કળિ, ક્રોધ, મોહ—

૩૪

બસ જાઓને દુર થાઓને, ધરણી તલથી સત્વર અહીંથી;
 નહિતો મારું પત્તમાં ધારું, ખુબ છત્ર કલથી મુજ ભુજ બળથી
 ભક્તિ, ધર્મ—કાં બાથ ભરે બાવળને ઓ નાદાન
 ખતા બાઈને થાઈશ ખુબ હેરાન

કળી—કાહું જડામુળ હું તારું,
 ભક્તિ, ધર્મ—બાશે તુજ પાપ તને ધારું,
 કળી—હાય, હાય. થાય, કાય, રામ રામ પ્રગટે આ વાર.

શ્યામસુંદર—

૩૫

ધન્ય ધન્ય 'વારા મુરવરજી. સંત શીરોમાળી બાણીયા
 મે બાણીયા, મે બાણીયા,
 ઉત્તમ ભક્તજ છે સદી, સૂર્ય સખા મે નાણીયા
 વંકુઠ તજી હું આગ્યો ઉતાવળો ગુણ ગણ શા નમ
 ગણીએદે શાણાજી—મેં બાણીયા

૩૬

શ્યામ—સૂર શાણા સુહાગી સત વાવોરે, પથ વાંઘા.
 સૂર—શ્યામ સુંદર ભુધર બાંધ ઝાલોરે—પંથ.
 શ્યામ—ભક્તિ ભક્તની શક્તિ મુજ સાચી
 સૂર—સેવા શ્યામની હૃદયમાં રાચી;
 શ્યામ—હું તો ભુખ્યો છું ભાવનો નીરાલોરે, પ્રેમ વહાલો.

માતા પીતા સુત સાહ્યમી માને વૃથા સંસારમાં
 નિષ્કામ ભક્તિ એજ મુક્તિ ભક્ત જાણે સારમાં

સૂર-તારણ તરણ મુરલીધરા, અભરાભરણ કરતાર છે;
કારણ કરણ ધરણીધર, અશરણ શરણ આધાર છે.

સૂર—

૩૭

વૃજના વિહારી વેલા આવોરે, વિઠ્ઠલવર મારા-વૃજ.
જેવો તેવો પણ દાસ તમારો માવા મોટાઇ ગતાવોરે
હાર સ્વિકારો શ્રી કંઠે ધારો
શુદ્ધ સતીની સેવા સ્વિકારો
પ્રભુજી પધારો કષ્ટો નિવારો
મનના વિરામ મારા મુંઢરશ્યામ કહેવા-વૃજના.

વિશ્વમોહિની—

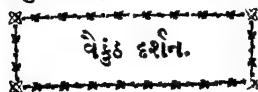
૩૮

ધન્ય ધન્ય ધન્ય સંત તુંડીરે, ધન્ય ભક્ત તણો
અવતાર-સાર ધન્ય.
સ્વર્ગમાં જોયું, પાતાળે જોયું, જોયો સકળ સંસાર;
ચૌદ પ્રહ્લાંડમાં જોઈ વળી હું, ધન્ય છે ભક્ત અવતાર.
સાચું કહું પોકારીરે—ધન્ય.

નારદજી—

૩૯

ભક્તિના સિંહાસને ચઢીયા, આનંદના દરબાર સોહાય,
વિજયધ્વજ એ પ્રભુના ધરનો. ફરકે સાચે જો નભ માંચ;
સંત સંતાપ કરે તે હારે, વિશ્વમોહિની થઈ ખવાર,
ચતુરાઈમાં ચુકી અંતે, સંત શરણ થઈ રહી લાચાર.
ભક્તો મોટા સાચુ સમજો, ભક્ત શિર પર શ્રી કિરતાર-ભ૦

અખૂટ કૌવત આપનારી

આતંકનિગ્રહ ગોળીઓ.

તદન વનરૂપતિની

આ ગોળીઓ સ્ત્રી પુરૂષો એ બન્નેને એક સરખી દ્રિષ્ટિ થી, અતિ પારિષ્ક, પુરુષત્વ આપનાર, લોહીની શુદ્ધિ કરનાર, યાતુ દોષોને મટાડનાર અને નિર્બળ માણુસને બળવાન કરનાર ઘણીજ ઉત્તમ દવા છે. કીંમત ગોળી રૂ. બત્રીસની હોળી ૧ નો રૂપીયા એક.

વૈદ્ય શાસ્ત્રી માણીશંકર ગોવિંદજી.

આતંકનિગ્રહ ઔપધાલય.

હુંડ આફ્રીસ.....જામનગર.....કાઠીયાવાડ.
 બ્રેચ નંબર ૧.....મુ'બઈ.....કાલબાદેવી રોડ
 બ્રેચ નંબર ૨.....કલકત્તા.....હેરિસન રોડ.
 બ્રેચ નંબર ૩.....પુના.....બુધવાર પંઠ.

રોગી અને નિરોગી બંનેને લેવા લાયક
તદન વનસ્પતિની.

પુરૂષો તથા સ્ત્રીઓ માટે એક સરખી ઉપયોગી
આતંકનિગ્રહ ગોળીઓ,

આ અબ્જયમ જેવી દવા વિર્યની વૃદ્ધિ કરે છે. ખરેખરે
પુરૂષત્વ આપે છે, લોહી સુધારી કાંતિમાં વધારો કરે છે,
સ્ત્રીઓનાં ગર્ભાશય સુધારી ગર્ભનું પોષણ કરે છે, અજીર્ણના
નાશ કરી જઠરાગ્નિ પ્રદીપ્ત કરે છે. શરીરમાં અનિશ્ચય બળ આપે
છે, દરેક ત્રાકાળી શરીરને નિશ્ચય રાખે છે, સ્વપ્નામાં તથા
પેસાળમાં ધાતુનું તરવું, પ્રમેહ, પ્રદર, આંખની નબળાઈ, ચક્રી,
કળતર, નબળાઈ, ડિસ્ટીરીયા, માથાનું દરદ તથા પેસાળનું
વારંવાર થવું વગેરે દરદો નાશ કરવામાં એ ગોળીઓ હરીફ
વગરનો રામબાણ મહાજ સિદ્ધ થયેલ છે.

વૈદ્ય શાસ્ત્રી મણીશંકર ગોવિંદજી.

આતંકનિગ્રહ આયુર્ધાલય—કાલબાદેવી રોડ, મુંબાઈ.

ડૉ જમનાદાસની કુંપની.

કીટસન, કંદૂરી લેમ્પો તથા ઇલેક્ટ્રીકને લગતો સર્વે સામાન
પરફ્યુમરી, સીગારેટસ તથા કીસ્ટીની દરેક જાતની ટોપીઓ
વિગેરે છુટક તથા જથ્થાબંધ વેચનાર.

ડૉ. ૧૭૧ કાલબાદેવી રોડ—મુંબાઈ.

જાહેર ખબર.

નીચે લખેલા ઓપેરા કંપનીમાંથી રોકડી કીંમતે મળશે.

જગતસિંહ	...નાટકના ઓપેરા...	...૦-૨-૦
શૈલખાળા	...નાટકના ઓપેરા...	...૦-૨-૦
ધન્દુમતી	...નાટકના ઓપેરા.	...૧-૨-૦
રમણમુંદરી	...નાટકના ઓપેરા	...૦-૨-૦
સંસારી સાવિત્રી	...નાટકના ઓપેરા૦-૨-૦
સીતા સ્વયંવર	.. નાટકના ઓપેરા..	૦-૨-૦
વિદ્યાપ્રતાપ	..નાટકના ઓપેરા.	.. ૦-૨-૦
કામાંધનાં કાવત્રા	...નાટકના ઓપેરા.	...૦-૨-૦
સુશીલ સુંદરી	...નાટકના ઓપેરા...	.. ૦-૨-૦
દારા ઔરંગઝેબ	.. નાટકના ઓપેરા ૧-૨-૦
વેરની વસુન્નાત	...નાટકના ઓપેરા.	.. ૧-૨-૦
પ્રેમની પુતળી.	...નાટકના ઓપેરા	... ૦-૨-૦
કળિયુગની સતી	.. નાટકના ઓપેરા...	... ૦-૨-૦
નરસિંહ મહેનો	...નાટકના ઓપેરા..	... ૧-૨-૦
મીરાંબાઈ.	...નાટકના ઓપેરા ૧-૨-૦
ધ્રુવકુમાર.	...નાટકના ઓપેરા...	... ૦-૨-૦
ગોપીચંદ	...નાટકના ઓપેરા..	... ૦-૨-૦
ભક્તરાજ પીપાણ	...નાટકના ઓપેરા...	... ૦-૨-૦
રાધા પ્રેમભક્તિ	.. નાટકના ઓપેરા..	... ૦-૨-૦

નરસિંહ મહેનો, મીરાંબાઈ, ગોપીચંદ, ભક્તરાજ પીપાણ, ધ્રુવકુમાર, સુરસ્યામ તથા રાધા પ્રેમભક્તિ નાટકની ભાષણ સહિત મોટી જુકા આઠ આનાની કીમતે કંપનીમાંથી કાઢપણુ વખતે મળી શકશે.

અન્ય કતારી.

